

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет/інститут психології

Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Філософія і методологія науки

Освітня програма: Будь-яка

Спеціальність: Будь-яка

Галузь знань: Будь-яка

Затверджено на засіданні кафедри філософії,
соціології та релігієзнавства
Протокол № 1 від “29” серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
- 8. Політика навчальної дисципліни**

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Філософія і методологія науки
Освітня програма	Будь-яка
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	Будь-яка
Галузь знань	Будь-яка
Освітній рівень	Перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс / семестр	Третій. Другий.
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Семінарські заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/

2. Опис дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Філософія і методологія науки» є пояснити студентам місце і роль наукового пізнання у структурі пізнання взагалі, головні риси найважливіших напрямків і позицій, що характеризують природу наукового знання та шляхи наукового пізнання (інтерналізм, екстерналізм тощо), структуру наукового пізнавального процесу та умови наукової пізнавальної діяльності, пояснити студентам місце і роль методології у пізнанні взагалі, дати уявлення про багаторівневу структуру методології.

Завданнями дисципліни є: експлікувати провідні напрямки сучасної філософії науки, їхню позицію щодо природи, структури, функцій наукового знання і пізнання, факторів наукової пізнавальної діяльності, розкрити зміст методів емпіричного, емпірико-теоретичного та теоретичного етапів науково-пізнавальної діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати*: особливості наукового підходу до дійсності; риси провідних позицій у філософії науки; найважливіші категорії теорії наукового пізнання; структуру наукової пізнавальної діяльності та зв'язки між її елементами, зміст та особливості застосування методів пізнання у філософському дослідженні.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *вміти*: застосовувати одержані знання у навчальній та професійній діяльності; інтегрувати їх в інші галузі досліджень; відрізнити науковий підхід до об'єкта дослідження від інших підходів.

Компетентності

Здатність бути критичним і самокритичним.

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Здатність до конструктивної взаємодії з іншими людьми, незалежно від їх походження та особливостей культури, і повага до різноманітності.

Цінування та повага різноманітності та мультикультурності

Здатність знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел.

Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях на засадах діалогу, відкритості й толерантності.

Програмні результати навчання

Вміти аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки.

Вміти викладати власні міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано.

Критично оцінювати власну позицію та знання, порівнювати і перевіряти отримані результати.

Мати навички ведення інтелектуальних дискусій на засадах діалогу, відкритості й

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Характерні риси ненаукового знання	Знати критерії розмежування наукового та позанаукового знання. Мати уявлення про поняття ненаукового пізнання. Розрізняти різновиди ненаукового знання.	Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на семінарі
2.	Особливості наукового пізнання	Знати процесуальні риси наукового пізнання. Ідентифікувати форми класичного ідеалу науковості. Знати критерії науковості. Розрізняти рівні, форми, завдання, результати та методи наукового пізнання.	Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на семінарі
3.	Види наукового знання	Знати підстави класифікації видів наукового знання. Вміти здійснити характеристику технічних та інструментальних наук. Мати уявлення про співвідношення природничо-наукового та соціогуманітарного пізнання.	Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на семінарі
4.	Соціокультурний вплив на наукове знання	Ідентифікувати рівні соціокультурного впливу. Розрізняти і розуміти інтерналізм та екстерналізм. Ідентифікувати особливості соціокультурного впливу. Знати фактори соціальної детермінації істини.	Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на семінарі
5.	Метод та методологія	Розуміти зміст поняття методу. Розрізняти номінальне та реальне визначення методу. розуміти співвідношення методу та суб'єкта, методу та об'єкта. Розуміти відмінність методу від інших форм пізнавальної діяльності. Розуміти поняття методології. Розуміти поняття методики. Знати складові методу. Знати властивості методу. Знати класифікацію методів та її підстави.	Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на семінарі
6.	Загальнологічні і та загальнонаукові методи	Розуміти відмінність загальнологічних та загальнонаукових методів від загальнофілософських. Усвідомлювати завдання, результати та методи емпіричного етапу пізнання. Знати, що таке спостереження, вимірювання, опис, порівняння, експеримент, модельний експеримент (моделювання). Знати особливості емпіричних методів гуманітарного пізнання. Усвідомлювати зміст, завдання, переваги, недоліки, правила спостереження. Знати різновиди спостережень. Усвідомлювати зміст, різновиди, недоліки опису. Усвідомлювати зміст, переваги, правила порівняння. Усвідомлювати завдання та методи емпірико-теоретичного етапу пізнання. Знати, що таке аналіз, синтез, аналогія, дедукція,	Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на семінарі Тести

	індукція, екстраполяція, систематизація, класифікація, типологія. Знати особливості аналізу в гуманітарному пізнанні: первинний аналіз (експрес-аналіз) та методи атестації тексту. Розрізняти класифікаційні методи. Знати, що таке формалізація, абстрагування, ідеалізація, мисленнєвий експеримент, теоретичне моделювання як перехід до теоретичного пізнання. Знати особливості абстрагування та ідеалізації в гуманітарних науках. Усвідомлювати завдання, результати та методи теоретичного етапу пізнання. Знати, що таке гіпотетико-дедуктивний, конструктивно-генетичний, історичний та логічний методи, перевірка (верифікація), фальсифікація, логічне (математичне) доведення, аксіоматико-дедуктивний, метод сходження від абстрактного до конкретного, системний метод.	
--	---	--

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Семінарські заняття	50
Тести	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальних робіт	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Семінарські заняття			10			10			10			10			10			50
Тести														50				50
Всього на тиждень			10			10			10			10		50	10			100

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Система дистанційного навчання університету
1) Бірта Г.О. Методологія і організація наукових досліджень. Навчальний посібник / Бірта Г.О., Бургу Ю.Г., Флока Л.В., Горячова О.О. Полтава: Б.В., 2020. 160 с. 2) Гнатюк Я.С. Філософія освіти і науки. Методологічні та теоретичні проблеми філософії: навчальний посібник / Я.С.Гнатюк, Б.М.Рохман. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2018. 114 с.	

- 3) Даниляк Р.П. Практикум з філософської пропедевтики: методичні рекомендації. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2012. 35 с.
- 4) Зацерковний В. І. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. / В. І. Зацерковний, І. В. Тішаєв, В. К. Демидов. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
- 5) Карамишева Н. В. Логіка. Пізнання. Евристика: Посібник для студентів та аспірантів. Львів: Астролябія, 2002. 352 с.
- 6) Краус Н.М. Методологія та організація наукових досліджень: навчально-методичний посібник. Полтава: Оріяна, 2012. 183 с.
- 7) Кругляк М. Наука і ненаукове пізнання: проблема взаємодії [Електронний ресурс]. *Університетська кафедра*. 2013. №2. С.126-136. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukaf_2013_2_13. Дата звернення: 01.12.2023.
- 8) Лопатьєв А.О. Моделювання як методологія пізнання. *Теорія та методика фізичного виховання*. 2007. № 8. С. 4–10.
- 9) Марчук М. Проблема соціокультурної зумовленості наукового знання: екстерналізм, інтерналізм і соціокогнітивний потенціалізм. *Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць*. Випуск 350-351. Філософія. 2007. С.3-7.
- 10) Петрушенко В.Л. Епістемологія як філософська теорія знання: монографія / Віктор Петрушенко. Львів: Видавництво Державного університету «Львівська політехніка», 2000. 296 с.
- 11) Петрушенко В. Л. Філософія: Курс лекцій: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації / 3-тє видання, перероб. і доповн. Львів: «Магнолія плюс»; видавець СПД ФО В.М.Піча, 2005. 506 с.
- 12) Семенюк Е.П. Філософія сучасної науки і техніки: підручник для студ. вищих навч. закл. / Е.П.Семенюк, В.П.Мельник. Львів: Світ, 2006. 152 с.
- 13) Філософія: освітньо-професійний комплекс: напрям підготовки 0301 – філософія, спеціальність філософія (6.030100; 7.030101; 8.030101): навч.-метод. посібник / Упоряд.: А. Є. Конверський, В. І. Лубський, Т. Г. Горбаченко та ін. / За ред. А. Є. Конверського. К.: Центр навчальної літератури, 2007. 464 с.
- 14) Фурман А.В. Світ методології. *Психологія і суспільство*. 2016. № 2. С. 47–60.
- 15) Шевчук Р.М. Методологія наукового пізнання: від явища до сутності. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2016. № 1 (11). С. 31–44.
- 16) Шишкіна Є.К., Носирєв О.О. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Харків: Вид-во «Діса плюс», 2014. 200 с.

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства Вул. Т. Шевченка, 57, Гуманітарний корпус, Факультет психології, каб. 503, телефон: +380342596015; сайт: https://kfsr.pnu.edu.ua/ ; електронна адреса: kfsr@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Даниляк Ростислав Петрович
Контактна інформація викладача	rostyslav.danylyak@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Не допускається передавання паролю до свого облікового запису до системи дистанційного
--------------------------	--

	навчання
Пропуски занять (відпрацювання)	Допускається пропуск одного семінарського заняття без відпрацювання. За наявності більшої кількості пропущених семінарських занять або невиконаних тестових завдань необхідно відпрацювати їх шляхом усної відповіді по відповідній темі або написання тесту. Відпрацювання проводяться в межах консультацій (не пізніше одного тижня після пропущеного заняття).
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	На період дії військового стану допустиме відхилення від дедлайнів в розумних межах
Невідповідна поведінка під час заняття	Невідповідною поведінкою вважається будь-який вид паління в приміщеннях університету, поява в стані наркотичного чи алкогольного сп'яніння, публічна лайка, вияви ксенофобії, расизму, інші різновиди нетерпимості.
Додаткові бали	При бажанні студента підвищити підсумкову оцінку пропонується виконання індивідуального завдання – ідентифікація рис науковості чи методу за кінематографічним епізодом.
Неформальна освіта	Студент самостійно обирає джерела для підготовки до семінарських занять (єдиного підручника немає), допускається відхилення від змісту лекційного курсу

Викладач

Даниляк Р.П.